

Odmítnutí trestního dovolání pro opožděnost bez splnění zákonných podmínek

Bez jasnosti a určitosti pravidel nejsou naplněny základní charakteristiky práva, a tak nejsou ani uspokojeny požadavky formálního právního státu. Stejně požadavky, to jest předvídatelnost, srozumitelnost a vnitřní bezrozpornost, respekt k obecným zásadám právním, především ústavněprávním principům, jakož i právní jistotu, je tudíž nutno klást i na individuální právní akty, zvláště pak soudní rozhodnutí.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 1827/17 ze dne 7. 11. 2017)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti R. Š., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody Věznice Valdice, zastoupeného Mgr. B.Č., advokátkou se sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2017 č. j. 4 Tdo 357/2017-45, za účasti Nejvyššího soudu jako účastníka řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2017 č. j. 4 Tdo 357/2017-45 bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2017 č. j. 4 Tdo 357/2017-45 se ruší.

Z odůvodnění:

I.

Řízení před Ústavním soudem a vymezení věci

1. Včasnou a přípustnou ústavní stížností, která splňuje formální náležitosti dle § 34 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného soudního rozhodnutí, jímž měla být porušena ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Stěžovatel spatřuje porušení shora označeného základního práva zejména v neoprávněném rozhodnutí o odmítnutí dovolání, kdy v důsledku nesprávné aplikace § 265i odst. 1 písm. c) trestního řádu došlo k odepření projednání dovolání a rozhodnutí ve věci samé. Stěžovatel je přesvědčen, že dovolání bylo podáno včas prostřednictvím jeho právní zástupkyně Mgr. B.Č., advokátky, dne 11. 2. 2017. Dovoláním napadené usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. 10 To 67/2016 bylo ve skutečnosti obhájce doručeno teprve až na základě její telefonické urgency, a to dne 13. 12. 2016. Obhájce byla dne 1. 11. 2016 ze strany Městského soudu v Praze ve věci stěžovatele doručena dvě vazební usnesení, a to usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 8. 2016 sp. zn. 10 To 68/2016, které se týkalo přímo osoby stěžovatele, identifikátor datové zprávy XXX, a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 8. 2016 sp. zn. 10 To 67/2016, které se týkalo spoluobžalovaného D.H., identifikátor datové zprávy YYY.

3. Stěžovatel uvádí, že v důsledku nesprávného stanovení počátku běhu dvouměsíční lhůty k podání dovolání od doručení usnesení odvolacího soudu, bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces dle čl. 36 Listiny, neboť v důsledku odmítnutí nedošlo k přezkoumání podle § 265i odst. 3 trestního řádu.

S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhuje, aby Ústavní soud konstatoval porušení základního práva stěžovatele na spravedlivý proces a aby z uvedených důvodů v záhlaví označené usnesení Nejvyššího soudu nálezem zrušil.

II.

Průběh předchozího řízení

4. Ústavní soud si k projednání věci vyžádal spis Městského soudu v Praze sp. zn. 40 T 9/2015, z něhož, jakož i obsahu napadeného rozhodnutí, zjistil následující skutečnosti.

5. Stěžovatel byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2015 sp. zn. 40 T 9/2015 v části A uznán vinným pod bodem I. 1., 1.2 zločinem loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále jen "trestní zákoník") a pod bodem II. 1, II. 2, II. 3, II. 4, II. 5 přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) a odst. 3 trestního zákoníku. Obžalovaný byl podle § 173 odst. 2 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 59 odst. 1 trestního zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 11 let. Podle § 56 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 80 odst. 1 a 2 trestního zákoníku byl obžalovanému současně uložen trest vyhoštění z území České republiky na dobu neurčitou. V části B rozsudku byl obžalovaný podle § 226 písm. c) trestního řádu zproštěn obžaloby státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze č. j. 1 KZv 240/2014-325 ze dne 2. 7. 2015 pro skutky kvalifikované jako dílčí útoky pokračujícího přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 3 trestního zákoníku pod body obžaloby II. 1, II. 2., II. 4, II. 5, II. 6., II. 7, II. 8., II. 9.

6. Proti tomuto rozsudku podal odvolání odsouzený i státní zástupce. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2016 sp. zn. 10 To 15/2016 byl výše uvedený rozsudek Městského soudu v Praze zrušen v celé odsuzující části pod bodem A. a v celém výroku o trestu. Podle § 259 odst. 1 trestního řádu byla věc v rozsahu zrušení vrácena Městskému soudu v Praze k novému rozhodnutí. Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

7. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2016 sp. zn. 40 T 9/2015 byl obžalovaný v části A uznán vinným pod bodem I. 1. zločinem loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a pod bodem II. 1, II. 2, II. 3, II. 4, II. 5 přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) odst. 3 trestního zákoníku. Obžalovaný byl podle § 173 odst. 2 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 59 odst. 1 trestního zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 12 let. Podle § 56 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. V části B rozsudku byl obžalovaný podle § 226 písm. c) trestního řádu zproštěn obžaloby státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze č. j. 1 KZv 240/2014-325 ze dne 2. 7. 2015 pro skutek kvalifikovaný jako dílčí útok pokračujícího zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku (bod. 1.1. obžaloby).

8. Proti rozsudku Městského soudu v Praze opět podali odvolání jak odsouzený tak státní zástupce. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. 10 To 67/2016 byla obě odvolání zamítnuta. Toto usnesení Vrchního soudu v Praze bylo obhájci doručeno dne 13. 12. 2016. Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. 10 To 67/2016 stěžovatel prostřednictvím svého obhájce podal dovolání.

9. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2017 sp. zn. 4 Tdo 357/2017 bylo podle § 265i odst. 1 písm. c) trestního řádu dovolání odmítnuto.

III.

Řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud vyzval, v souladu s ustanovením § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu, Nejvyšší soud jako účastníka řízení, aby se vyjádřil k projednávané ústavní stížnosti.

11. Nejvyšší soud ve svém vyjádření ze dne 26. 9. 2017 uvedl, že právní názor uvedený v rozhodnutí sp. zn. 4 Tdo 357/2017 vycházel ze zjištění a obsahu spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 40 T 9/2015, který tento závěr o opožděně podaném dovolání odůvodňovaly. Závěrem navrhl, aby byla ústavní stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

12. Ústavní soud v dané věci nenařídil ústní jednání, neboť od něj již neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

13. Ústavní soud vyjádření Nejvyššího soudu již nezasílal k replice stěžovateli, poněvadž v zásadě setrval na své argumentaci tak, jak ji vyjádřil v napadeném rozhodnutí. Replika stěžovatele by tak za daných okolností nemohla splnit svůj smysl a účel. Současně nejde o situaci, kdy by na základě podaného vyjádření Ústavní soud dospěl k závěru svědčícímu v neprospěch stěžovatele [srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2013 sp. zn. II. ÚS 4754/12 (N 193/71 SbNU 301), bod 19].

IV.

Vlastní posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud zvážil argumentaci stěžovatele, Nejvyššího soudu, příslušný spisový materiál, jakož i obsah naříkaného soudního aktu, a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

15. Ústavní soud považuje na prvním místě za nutné sdělit, že v souladu s čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") je jeho posláním ochrana ústavnosti, především ochrana práv a svobod zaručených akty ústavního pořádku, zvláště pak Listinou. I když toto široce pojaté vymezení ochrany ústavnosti nevyčerpává úlohu a funkce, jimiž je Ústavní soud obdařen a které plní v rámci ústavního systému České republiky, znamená však, že při incidenční kontrole ústavnosti, tedy v procesu rozhodování o ústavních stížnostech dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy neposuzuje a ani posuzovat nemůže otázku možného porušení práv fyzických a právnických osob, která vyplývají z práva podústavního, neboť především k tomu jsou povolány soudy obecné (čl. 90 Ústavy). Do rozhodovací činnosti obecných soudů je tudíž Ústavní soud oprávněn a povinen zasáhnout jen tehdy, jestliže porušením podústavního práva došlo současně i k porušení základního práva nebo svobody, například ústavně nekonformní aplikací pramene práva nebo jeho ústavně nekonformní exegesí. Je tak oprávněn a povinen ověřit, zda v souvislosti s řízením, které předcházelo napadenému soudnímu aktu, byly dodrženy ústavní limity, zejména jestli v důsledku svévole nedošlo k extrémnímu vybočení z nich. Otázkou svévole se přitom Ústavní soud zabývá dosti podrobně ve své judikatuře a ustáleně její pojem vykládá v obecné poloze jako extrémní nesoulad právních závěrů s provedenými skutkovými zjištěními [viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2001 sp. zn. III. ÚS 138/2000 (N 53/21 SbNU 451), náleží ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04 (N 52/36 SbNU 555), náleží ze dne 24. 11. 2004 sp. zn. III. ÚS 351/04 (N 178/35 SbNU 375), náleží ze dne 3. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 501/04 (N 42/36 SbNU 445), náleží ze dne 15. 9. 2005 sp. zn. III. ÚS 606/04 (N 177/38 SbNU 421), náleží ze dne 12. 7. 2006 sp. zn. III. ÚS 151/06 (N 132/42 SbNU 57), náleží ze dne 7. 11. 2006 sp. zn. IV. ÚS 369/06 (N 206/43 SbNU 303), náleží ze dne 1. 11. 2007 sp. zn. III. ÚS 677/07 (N 179/47 SbNU 371) aj.]

16. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti rovněž opakovaně zdůrazňuje, že podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika právním státem založeným na úctě k právům a svobodám člověka a

občana. Skutečnost, že Česká republika patří do rodiny demokratických právních států v materiálním pojetí, představuje významné implikace v oblasti interpretace a aplikace práva. Princip právního státu je vázán na formální charakteristiky, které právní pravidla v daném právním systému musí vykazovat, aby je jednotlivci mohli vzít v potaz při určování svého budoucího jednání. V této spojitosti Ústavní soud již v řadě svých rozhodnutí vyzdvihl, že mezi základní principy právního státu patří princip předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 15. 2. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 77/06 (N 30/44 SbNU 349; bod 36, 37/2007 Sb.)].

17. Bez jasnosti a určitosti pravidel nejsou naplněny základní charakteristiky práva, a tak nejsou ani uspokojeny požadavky formálního právního státu. Stejně požadavky, to jest předvídatelnost, srozumitelnost a vnitřní bezrozpornost, respekt k obecným zásadám právním, především ústavněprávním principům, jakož i právní jistotu, je tudíž nutno klást i na individuální právní akty, zvláště pak soudní rozhodnutí.

18. V projednávané věci dospěl Ústavní soud k závěru, že podmínky pro jeho kasační zásah, jak jsou nastíněny v předchozích odstavcích, byly splněny. Ústavní soud shledal, že Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele bez věcného projednání pro opožděné podání, aniž pro to byly splněny zákonné podmínky. Tím zasáhl do práva stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

19. Ústavní soud předně konstatuje, že v rámci trestního řízení se rozhodnutí odvolacího soudu doručuje, krom dalších subjektů trestního procesu, jak obviněnému, tak i jeho obhájci, a proto lhůta k podání dovolání počíná dle § 265e odst. 2 trestního řádu běžet od toho doručení, které bylo učiněno nejpozději. V posuzovaném případě bylo prostřednictvím právní zástupkyně stěžovatele rozhodnutí odvolacího soudu napadeno dovoláním dne 11. 2. 2017 a lhůta k podání dovolání počala běžet od doručení dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu právní zástupkyni stěžovatele dne 13. 12. 2016 (stěžovateli 8. 11. 2016).

20. Dle názoru Ústavního soudu je k tomu potřeba poznamenat, že z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že Nejvyšší soud odmítl dovolání z důvodu opožděného podání, přestože to nemá oporu v listinných důkazech. Z dokladů o doručování prostřednictvím datové schránky, které jsou obsaženy ve spise, je zřejmé, že dovolání stěžovatele bylo podáno včas a v zákonné lhůtě podle § 265e odst. 2 trestního řádu.

21. Z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu vyplývá, že soud po prostudování spisu dospěl k závěru, že obhájkyni bylo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. 10 To 67/2016 doručeno dne 1. 11. 2016. Potvrzení o dodání a doručení do datové schránky prokazují, že obhájkyni byla dne 1. 11. 2016 ze strany Městského soudu v Praze ve věci stěžovatele doručena dvě usnesení, a to usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 8. 2016 sp. zn. 10 To 68/2016, které se týkalo přímo osoby stěžovatele, identifikátor datové zprávy XXX a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 8. 2016 sp. zn. 10 To 67/2016, které se týkalo spoluobžalovaného D.H., identifikátor datové zprávy YYY. Tedy v obou případech byla doručena usnesení, která Vrchní soud vydal dne 2. 8. 2016 a v obou případech se jednalo o rozhodnutí o vazbě. Skutečnost, že dne 1. 11. 2016 byla doručena právě uvedená "vazební" usnesení ze dne 2. 8. 2016, vyplývá z identifikací a názvu písemností na potvrzení o dodání a doručení do datové schránky.

22. Ústavní soud také již v minulosti deklaroval, že "obecné soudy nemohou rozhodovat na základě sice zdánlivě snadno se nabízejícího formalistického argumentu, ve skutečnosti však argumentu jsoucího v rozporu s obsahem spisu" [srov. nález sp. zn. I. ÚS 2061/08 ze dne 7. 4. 2011 (N 63/61 SbNU 29), dostupný, stejně jako další zde citovaná rozhodnutí, v on-line databázi rozhodnutí Ústavního soudu na adrese <http://nalus.usoud.cz>]. Nejvyšší soud v projednávané věci postupoval v

rozporu s takto deklarovaným požadavkem, když bez dalšího rozhodl o nepřipustnosti dovolání z důvodu opožděného podání, aniž by jakkoli reflektoval shora popsané okolnosti tohoto konkrétního případu.

23. Protože se stěžovateli podařilo zpochybnit ústavní konformitu rozporovaného soudního rozhodnutí, Ústavní soud přistoupil dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu k jeho zrušení. Při opětovném projednání a rozhodnutí v posuzované věci je Nejvyšší soud vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy).

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)